

Motiváltság és nyelvi ikonicitás

A BBTE BTK Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszéke, valamint a Kolozsvári Akadémiai Bizottság Nyelvtudományi Szakbizottsága 2014. május 23–24-én konferenciát szervez Kolozsváron. Idei konferenciánk témája: motiváltság és nyelvi ikonicitás.

A motiváltság, különösen a hangutánzás és hangulatfestés régóta foglalkoztatta a nyelv iránt (is) érdeklődőket. Bár sok minden még mindig tisztázásra vár ezen a téren, a hangalaki motiváltság bármiféle (tehát nemcsak hangutánzó vagy hangulatfestő) formájának ellenőrizhető tudományos módszerekkel történő vizsgálata mégis eléggé a perifériára szorult (legalábbis a magyar nyelvészetben). Van olyan vélemény is, hogy ez inkább a stilisztikára tartozik. De ezzel csak odébb toltuk a problémát, a megértésével nem vagyunk előrébb.

Az ilyen kutatásokat sokáig hátráltatta az a Saussure tekintélyével is megerősített vélemény, miszerint a hangalaki motiváltság csak egy illúzió, hiszen minden, amit beszéd közben használunk, csakis konvencionális lehet. Ez elég meggyőzően hangzott, hogy elfedhesse azt, hogy a konvencionális nem zárja ki a motiváltságot. Így aztán több helyt is tetten érhető az a szemlélet, hogy ha vannak is motivált nyelvi jelek, ilyenekből csak kevés van, nem jellemzőek, nem is érdemes velük foglalkozni. Ez is elég hihetően hangzik, amíg el nem kezdjük őket összeszámolni.

Sokan azért is idegenkednek ettől a témától, mert úgy látják, hogy a hangulatfestés annyira szubjektív megítélés kérdése, hogy tudományos módszerekkel nem is vizsgálható. Ez a szkepticizmus akadályozta évtizedekig a pszichológiában is az érzelmek vizsgálatát. Az utóbbi húsz-harminc évben azonban nagy változások történtek ott, miután belátták, hogy ha a probléma a megfelelő módszerek hiánya, akkor a tudományos megoldás nem az, hogy tegyünk úgy, mintha az embernek nem is lennének érzelmei, hanem hogy próbáljunk kidolgozni megfelelő kutatási módszereket.

Ezt a konferenciát azért is szervezzük, hogy alkalmat teremtsünk nemcsak a hangalaki, hanem általában a nyelvi motiváltság elméleti és főleg módszertani kérdéseinek megvitatásához. Ezért is foglaltuk bele a tematikába a nyelvi ikonicitás kérdéskörét is. Olyan előadásokra számíthatunk tehát, amelyek

(a) a hangalaki motiváltság, illetve a nyelvi ikonicitás elméleti kérdéseivel foglalkoznak (akár tudománytörténeti megközelítésben is),

(b) módszertani szempontokat adnak, vagy ilyen eljárásokat mutatnak be a motiváció megfelelő tudományos módszerekkel történő vizsgálatához,

(c) esettanulmány formájában mutatnak be és értelmeznek bizonyos nyelvi jelenségeket a hangutánzás, hangulatfestés, indulatszavak, ideofonok és hasonlók, illetve a nyelvi ikonicitás köréből, levonva az azokból adódó elméleti vagy módszertani tanulságokat.

Konferenciánk tematikáját igyekeztünk úgy kijelölni, hogy – már csak a jobb munkamegosztás végett is – elkerüljük a Czuczor–Fogarasi konferenciákkal való átfedéseket.

A konferencia egyben vitaalkalom is lesz, reméljük, hogy tanulságai minden résztvevőnek hasznára válnak.

A konferenciára egyoldalas előadásvázlattal és kitöltött [jelentkezési lappal](#) lehet jelentkezni. Az előadások hossza 20 perc, amit 10 perc vita követ. Jelentkezési határidő: 2014. március 1.

Az előadásvázlatokat, valamint a jelentkezési lapokat az alábbi e-mail-címre várjuk: kolozsvarikonferencia@yahoo.com

Kolozsvár, 2013. november 25.

Szilágyi N. Sándor
ny. egy. tanár

Kádár Edit
a KAB Nyelvtudományi Szakbizottságának elnöke